

ONGEDIERTEBES TRIJDING IN DE KBR : INSECTEN & KNAAGDIEREN

INHOUDSOPGAVE

Ongediertebes trijdning in de KBR : insecten & knaagdieren	1
1. Ongedierte.....	2
1.a. Schade aangericht door <i>houtboorders</i> : Handschrift MS 20786 B	3
1.b. Schade aangericht door boorkevers : Handschrift MS IV.....	4
1.c. Infestatie van houten laadborden opgeslagen in de Nasterzaal in het kader van een schenking.....	5
1.d. Beelden in de werkkamer de Ghelderode aangetast door houtboorders	6
1.e. Andere voorbeelden van schade	8
1.g. Sporen van de aanwezigheid van een of meerdere ratten op de binnenplaats waar chemisch afval wordt verwerkt.....	11
2.Ongediertebestrijding in de KBR.....	12
3.Preventie	19
4.Hoe handelen in geval van infestatie?	21
5.Besluit.....	21

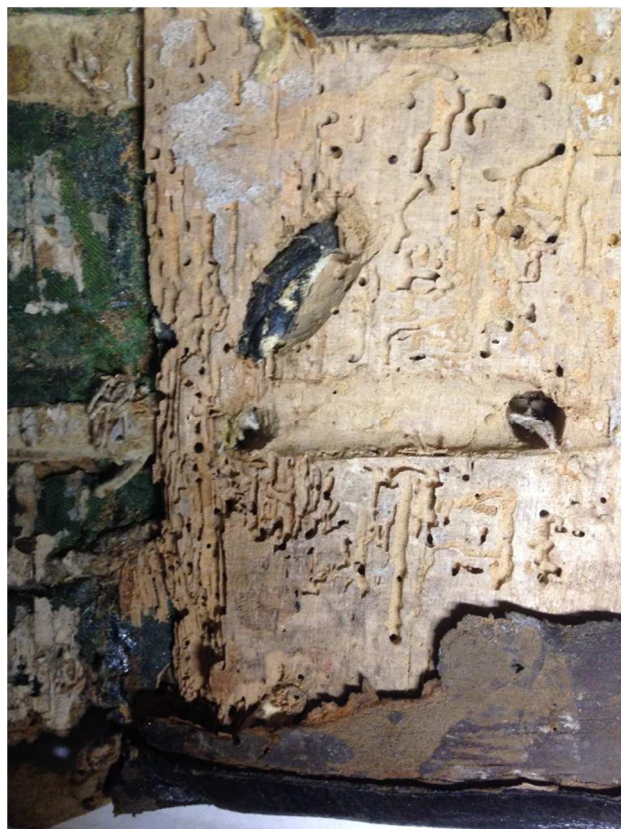
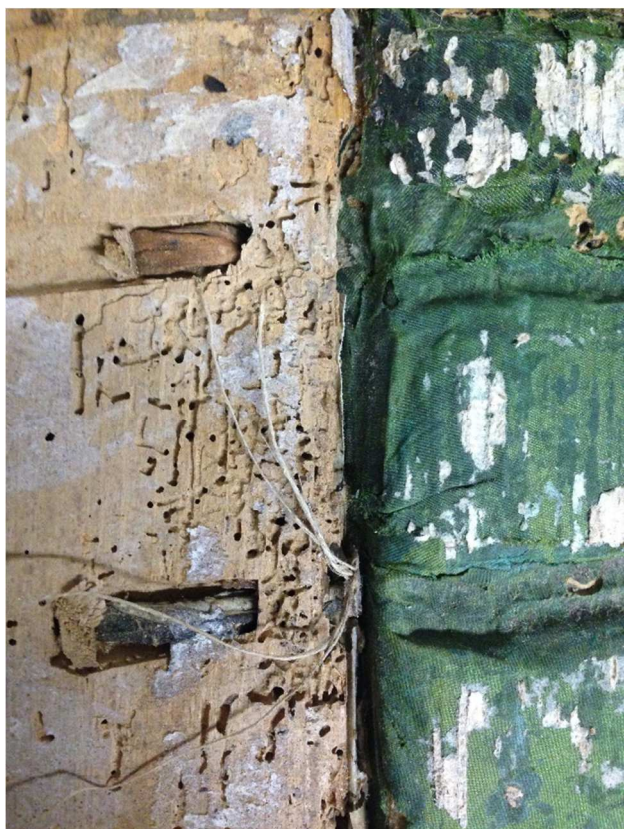
1. ONGEDIERTE

Insecten en knaagdieren zijn in de natuur zeer nuttig maar moeten als ongedierte worden beschouwd in het domein van collecties. Ze zijn echt geen graag geziene gasten in bibliotheken en musea.

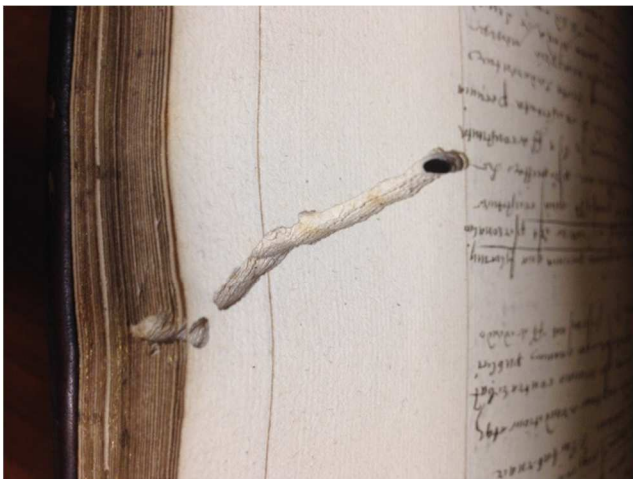
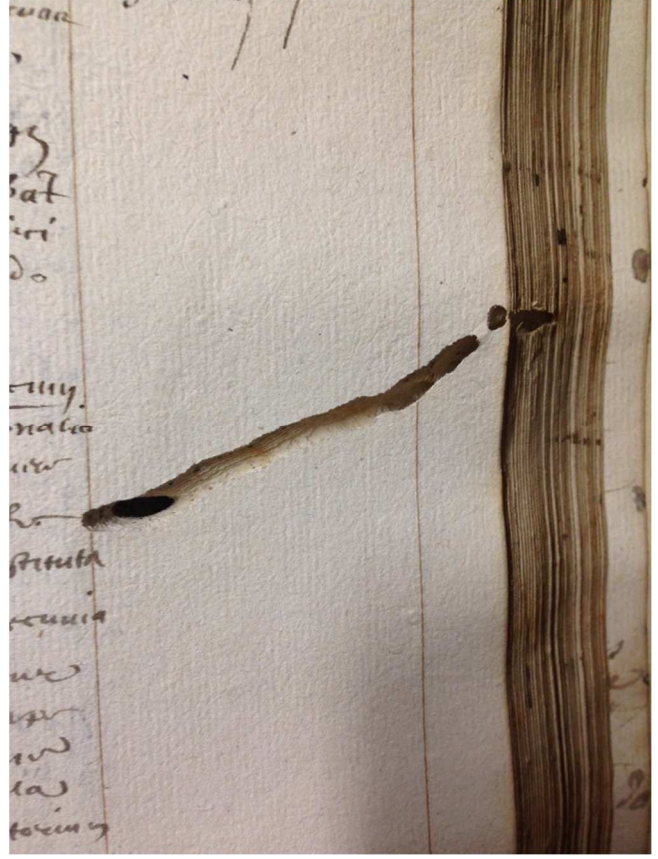
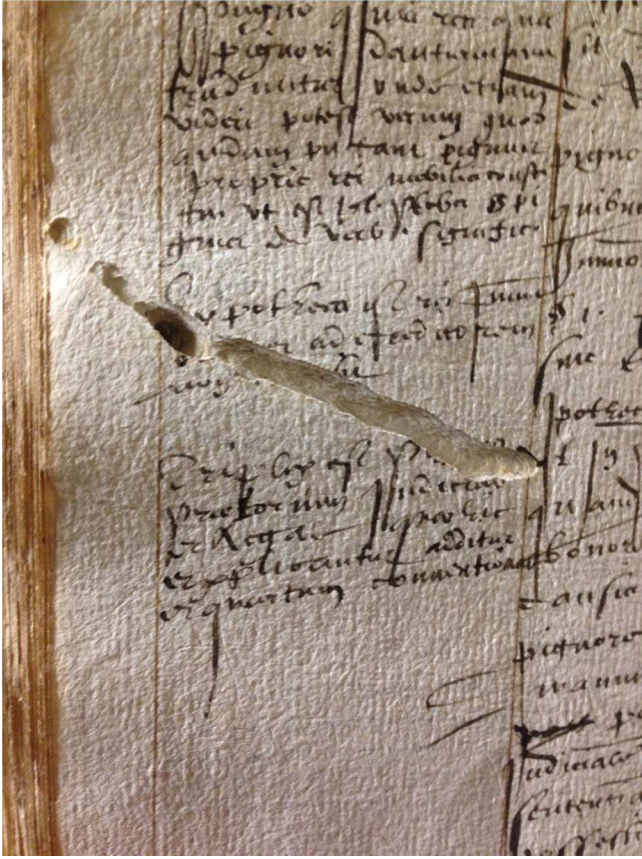

Ze kunnen heel wat schade aanrichten. We geven daarvan enkele voorbeelden:

1.A. SCHADE AANGERICHT DOOR *HOUTBOORDERS*: HANDSCHRIFT MS 20786 B

1.B. SCHADE AANGERICHT DOOR BOORKEVERS: HANDSCHRIFT MS IV

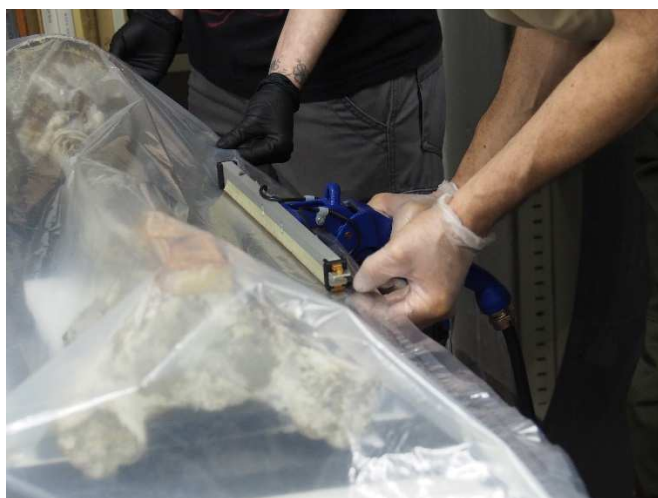
1.C. INFESTATIE VAN HOUTEN LAADBORDEN OPGESLAGEN IN DE NASTERZAAL IN HET KADER VAN EEN SCHENKING

1.D. BEELDEN IN DE WERKKAMER DE GHELDERODE AANGETAST DOOR HOUTBOORDERS

Behandeling door middel van anoxie met Jean-Luc Danaux in aanwezigheid van de restauratrices:

Daar de verschillende beelden worden bedreigd door organismen die zuurstof nodig hebben om te leven, kunnen die organismen worden geëlimineerd door ervoor te zorgen dat ze geen zuurstof krijgen, ongeacht hun aantal, hun soort of hun ontwikkelingsstadium (eitje, larve, nymf, imago). Bovendien gaat het om een neutrale methode die de objecten niet aantast.

De in dit geval gekozen methode bestaat erin de zuurstof te absorberen en op te sluiten met behulp van een zak die een reactieve stof bevat die de O₂ (zuurstof in gasvormige toestand in de lucht) afbreekt door te gaan roesten; de objecten worden afgezonderd in een verzegelde hoes.

Natuurlijk zijn al deze behandelingen met de hulp van vakmensen niet gratis.

1.E. ANDERE VOORBEELDEN VAN SCHADE

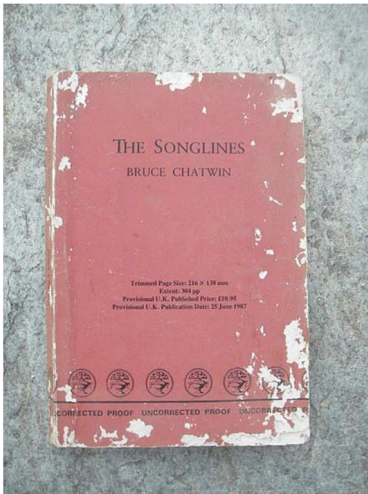
Boorkever

Museumkever (anthrenus) en vocht

Suikergast

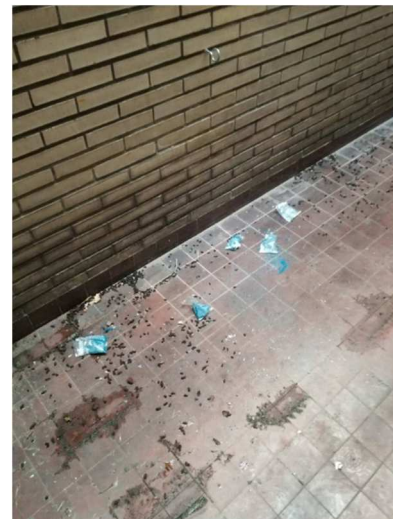
Houtluis

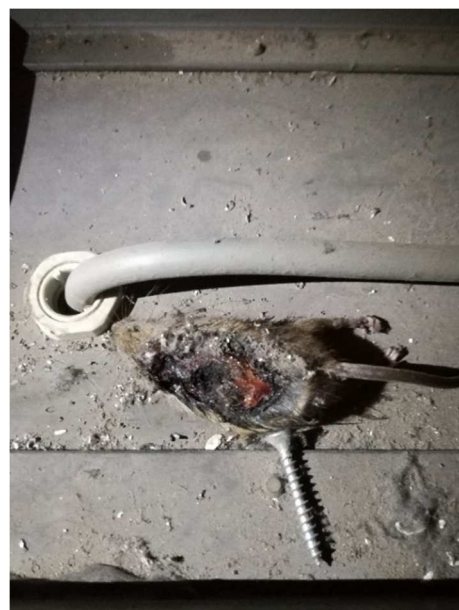
Voorbeeld van in quarantaine plaatsen van een boekenrek op de verdieping -6H44 als gevolg van een infestatie met houtluizen, in afwachting van de behandeling door begassing van het hele magazijn

1.G. SPOREN VAN DE AANWEZIGHEID VAN EEN OF MEERDERE RATTEN OP DE BINNENPLAATS WAAR CHEMISCH AFVAL WORDT VERWERKT

Samengevat kan ongedierte, zo alle voorwaarden zijn vervuld, gebruik maken van papier, de lijm van boekbanden, kartonnen boekomslagen en het hout dat in sommige lokalen te vinden is om zich te voeden, eitjes te leggen, een nest te bouwen, zich te ontwikkelen enzovoort.

Knaagdieren knabbelen zelfs aan elektrische kabels en kunnen aldus kortsluitingen doen ontstaan, met alle gevolgen vandien (risico van brand).

2. ONGEDIERTEBESTRIJDING IN DE KBR

Jessica Mertens en Dirk Bessems zijn de collega's van de IDPB die belast zijn met ongediertebestrijding in onze instelling.

Jessica Mertens

Dirk Bessems

Ze werken samen met een externe professionele dienstverlener: *Jean Luc Danaux* van de firma Services JLM D.

Hij heeft hen geholpen het preventieproject te organiseren en werkt met hen samen bij het beheer en de behandeling van de verschillende gevallen van infestatie die zich voordoen.

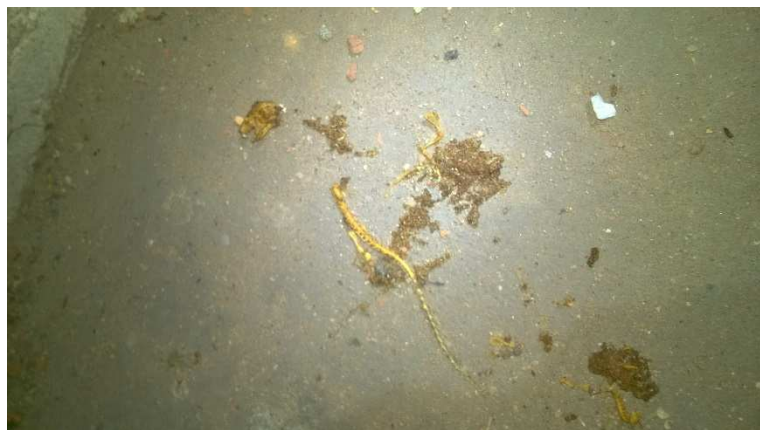

Hun werk bestaat er meer bepaald in om het hele gebouw te inspecteren. Ze moeten tot in de verste en kleinste uithoeken gaan om elke onregelmatigheid of elk element dat een infestatie in de hand kan werken op te sporen.

Tot hun grote verbazing is het al gebeurd dat ze een dode vogel vonden in een magazijn zonder raam.

Daar kadavers ander ongedierte aantrekken, is het absoluut noodzakelijk ze te vinden en op te ruimen.

Jessica Mertens en Dirk Bessems doen ook aan preventie door aas voor knaagdieren en insecten te leggen in de magazijnen en andere delen van het gebouw.

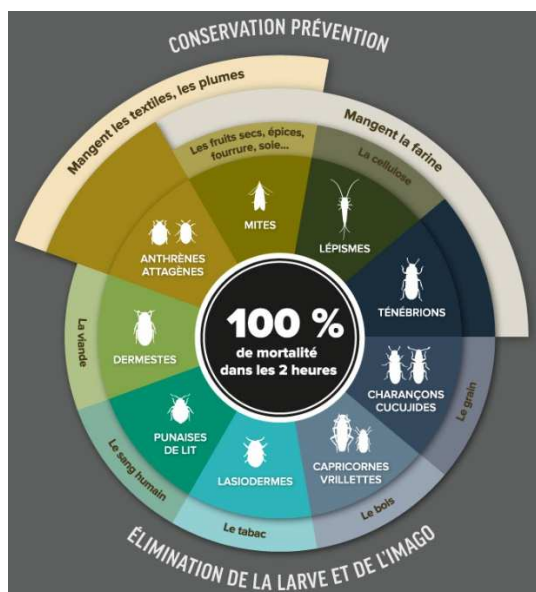
Om hun werk niet te hinderen vragen we u het aas niet te verplaatsen dat zij op goed gekozen plaatsen achterlaten. De betrokken plaatsen worden aangeduid op plannen en worden regelmatig gecontroleerd.

De vallen worden immers van tijd tot tijd stelselmatig gecontroleerd om vast te stellen waar de risicozones of de al besmette zones liggen.

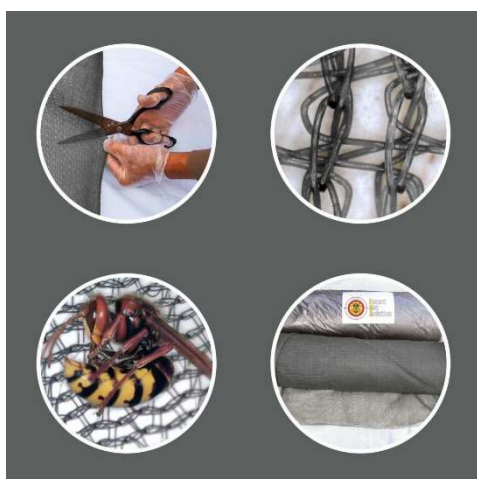
De Bibliotheek maakt ook gebruik van de oplossing INS in het kader van de ongediertebestrijding. Deze behandeling wordt toegepast in samenwerking met Jean-Luc Danaux.

Wat betekent INS?

INS is met insecticide geïmpregneerd gaas dat doeltreffend is voor verschillende quarantainegebruiken en de bestrijding van talrijke aanvallen van insecten.

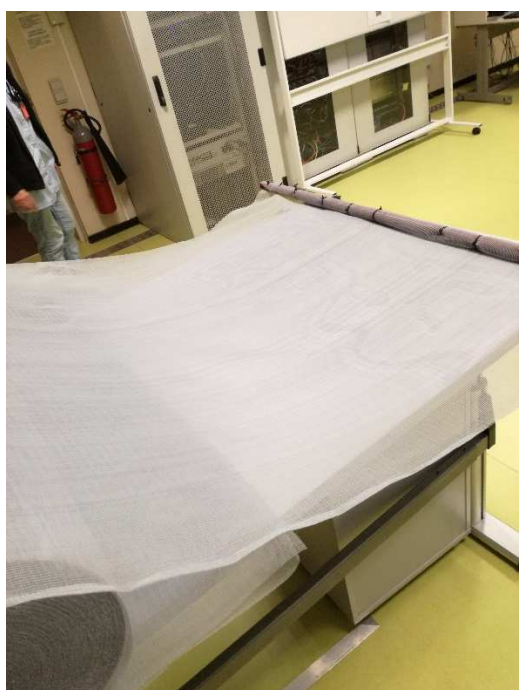
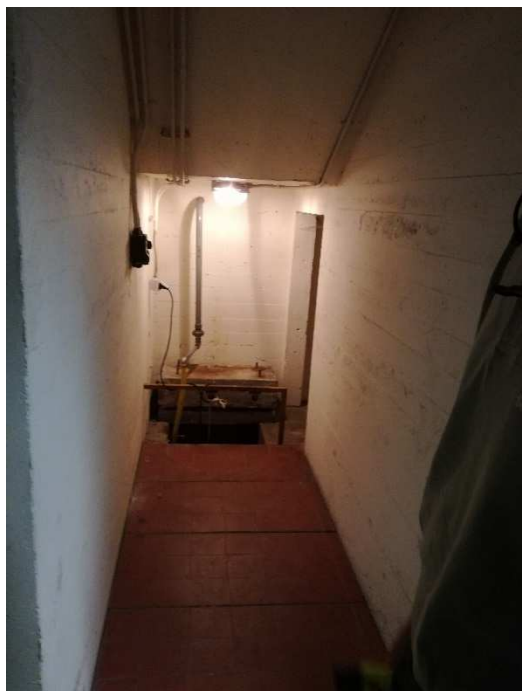
Zo u er tegenkomt in het gebouw, dan herkent u dit gaas dankzij dit etiket:

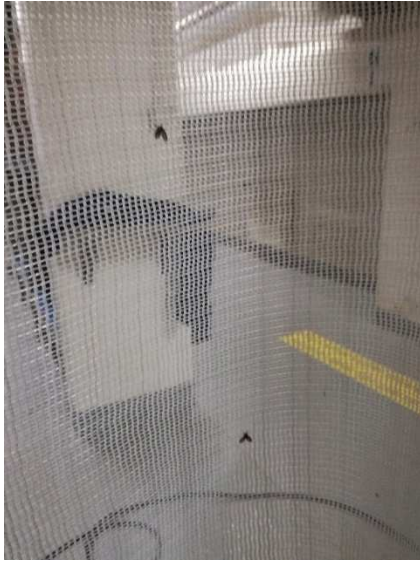
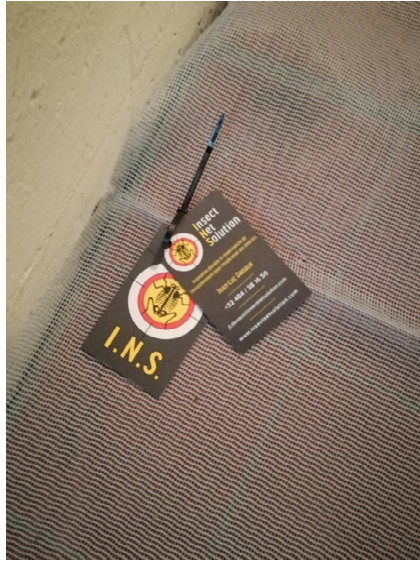
U verneemt meer over de eigenschappen, de testfiches en de veiligheid op deze website: <https://insectnetsolution.com/nl/>

Voorbeeld van installatie van INS in de KBR.

In het magazijn -6A41, aanwezigheid van een put, grote hoeveelheid larven en vliegen.

3. PREVENTIE

Er moet aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan opdat ongedierte bezit zou nemen van een plek, er zou blijven, zich zou voortplanten en aanleiding zou geven tot een reële infestatie:

- aanwezigheid van voedsel;
- temperatuur tussen 16 en 30°C;
- relatieve vochtigheidsgraad van meer dan 60%;
- vuil, stof, gebrek aan hygiëne.

U KUNT ZELF OOK IETS DOEN!

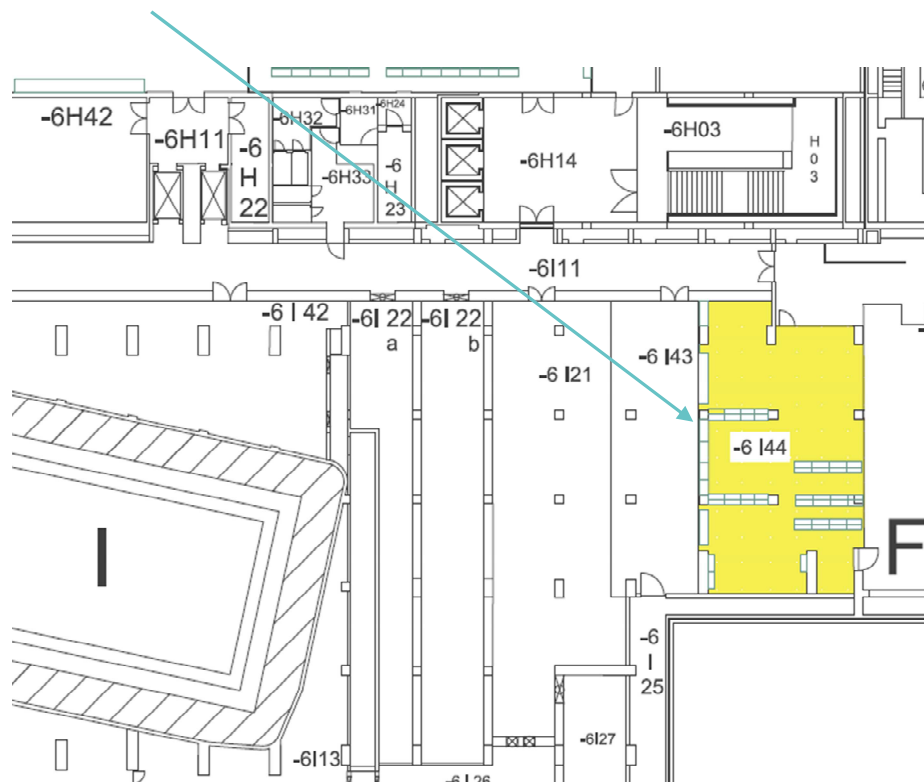
Om infestatie te voorkomen dienen er preventie maatregelen te worden getroffen.

We vragen u:

- ervoor te zorgen dat de plaatsen voor opslag en conservering van de collecties netjes blijven (dit betreft: orde, stofvorming, algemene hygiëne);
- niet te eten in de magazijnen;
- geen etensresten achter te laten in de vuilnisbakken in de magazijnen.

Er is een quarantainelokaal ingericht (-6I44) voor de controle van de collecties die van buiten afkomstig zijn (schenkingen, legaten ...) en die, zo nodig, stofvrij te maken alvorens ze naar de magazijnen te brengen.

Het is voortaan verboden houten laadborden binnen te brengen in de magazijnen. Ze moeten worden vervangen door plastic laadborden.

Om schade in geval van overstroming te voorkomen mogen er geen kartonnen dozen op de vloer worden geplaatst in de magazijnen of in eender welke andere tijdelijke opslagplaats (alles moet op plastic laadborden worden geplaatst).

4. HOE HANDELEN IN GEVAL VAN INFESTATIE?

- de infestatie lokaliseren;
- de toegang tot de betrokken zone beperken;
- de verspreiding van de infestatie voorkomen;
- de sporen niet vernietigen (de insecten niet verpletteren zodat het mogelijk blijft ze te identificeren);
- verwittig de IDPB en de restauratrices indien er collecties zijn getroffen;
- informeer uw hiërarchie en de conservator van het fonds;
- zorg ervoor dat de betrokken documenten niet beschikbaar worden gesteld;
- neem foto's;
- voor uw eigen veiligheid: draag de persoonlijke beschermingsmiddelen (handschoenen, masker, bril).

5. BESLUIT

Uw medewerking is uiterst belangrijk in het kader van de ongediertebestrijding.

Zorg ervoor dat u de preventie-instructies naleeft.

Wees oplettend voor elke onregelmatigheid. Verwittig Jessica Mertens of Dirk Bessems (alsook de restauratrices indien er collecties zijn getroffen) indien u een van de volgende zaken ontdekt:

- verdachte vlekken;

- poederachtige hoopjes in de buurt van boeken, boekenrekken;
- kadavers van knaagdieren of vogels.

We danken u voor uw inzet en uw nauwe samenwerking.

Handleiding door Jessica Mertens, IDPB, met de medewerking van Sandra Godfroid en Jean-Luc Danaux.